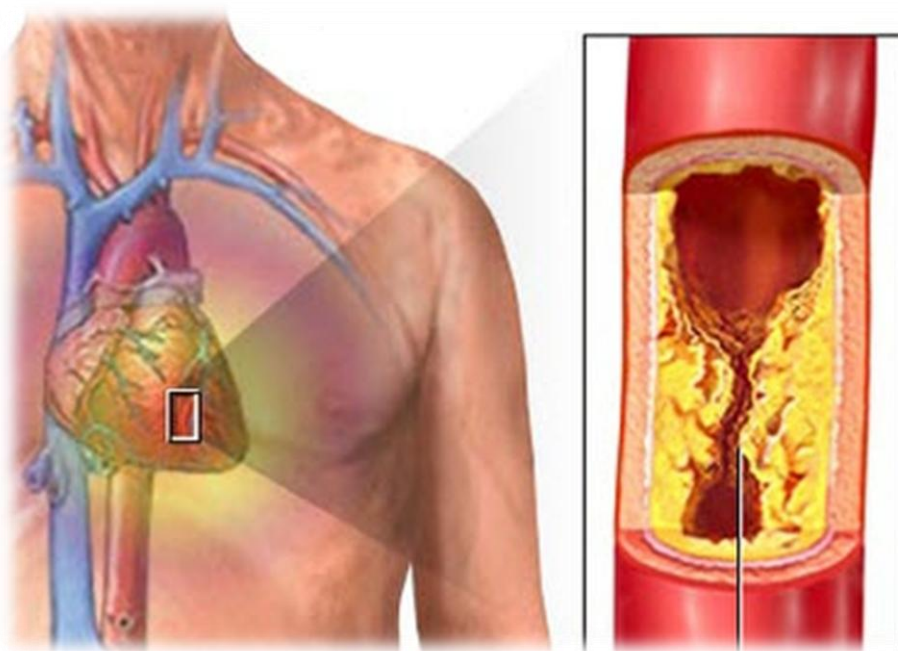

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

مرکز آموزشی درمانی ولایت

آموزش به بیمار (آنژین صدری)

آنژین صدری یک سندرم بالینی است که با حملات درد یا فشار بر قسمت قدامی قفسه سینه مشخص می شود . علت آن جریان خون ناکافی کرونر به علت انسداد یکی از سرخرگ های کرونر می باشد . عواملی که باعث درد آنژینی می شود عبارتند از : فعالیت فیزیکی ، تماس با سرما ، خوردن غذای سنگین ، استرس یا هر حالت هیجانی

علائم بالینی :

درد خفیف تا شدید در عمق قفسه سینه و پشت جناغ که به گردن ، فک ، شانه ها و بازوی چپ منتشر می شود (مبتلایان به دیابت شیرین ممکن است این درد را نداشته باشند) ، احساس ضعف و بی حسی در بازوها ، مچ دست ها ، تنگی نفس ، تعریق ، رنگ پریدگی ، گیجی یا احساس سبکی در سر ، تهوع ، استفراغ و اضطراب نکته : از خصوصیات مهم درد آنژینی ، برطرف شدن آن با استراحت و نیتروگلیسرین است .

انواع آنژین :

آنژین پایدار : الگوی شروع درد : طول مدت و شدت آن قابل پیش بینی است و سریعاً در عرض ۵ دقیقه به استراحت و مصرف نیترات ها پاسخ می دهد .

آنژین ناپایدار : در حالت استراحت یا با اندک فعالیت رخ می دهد و ۲۰ دقیقه طول می کشد و با مصرف زیر زبانی بهبود نمی یابد .

آنژین واریانت (پرینزمثال) : درد در نتیجه اسپاسم شریان کرونر ایجاد می شود و به طور مشخص در طی استراحت و معمولاً ساعات اولیه روز رخ می دهد .

آنژین شبانه : در شب و معمولاً در حالت خواب ایجاد می شود و ممکن است با راست نشستن برطرف شود ، معمولاً به نارسایی بطن چپ مربوط می شود .

آنژین خاموش : بیمار فاقد علامت است ولی علائم ایسکمی میوکارد در آزمون ورزش مشخص می شود .

بررسی های تشخیصی

تظاهرات بالینی ، تغییرات EKG ، تست ورزش ، اکو کاردیوگرافی ، آنژیوگرافی از شریان کرونر قلب ، تست تالیوم و اسکن هسته ای

درمان

- ۱ - تغییر عوامل خطر ، تغییر شیوه زندگی
- ۲ - درمان دارویی که شامل موارد زیر است :
  - نیتراتها : نیتروگلیسرین ، ایزوسورباید دی نیترات
  - عوامل مسدود کننده بتا : ایندرال ، آتنولول

- عوامل بلوک کننده کانال کلسیم : نیفیدپین (آدالات) ، وراپامیل ، دیلتیازیم
- داروهای ضد فشار خون : کاپتوپریل ، انالاپریلو ...
- داروهای ضد تجمع پلاکت و ضد انعقاد : آسپرین ، تیکلوپیدین ، کلوپیدوگرل ، هپارین
- ۳ - تجویز اکسیژن
- ۴ - آنژیوپلاستی لیزری ، آنژیوپلاستی ترانس لومینال کرونر از طریق پوست (PTCA)
- ۵ - آنژیوپلاستی ، اندارترکتومی شریان کرونر (برداشتن نواحی آتروماتو و ضخیم ترین لایه شریان)
- ۶ - جراحی بای پس شریان کرونر (CABG)
- ۷ -

آموزش به بیمار

به بیمار و خانواده وی درباره موارد زیر آموزش داده می شود :

فعالیت

- توضیح کافی در مورد نقش ورزش و فعالیت منظم (ورزش باعث افزایش سطح HDL سرم ، کاهش فشار خون ، تنظیم قند خون ، کاهش چربی خون ، کاهش وزن ، افزایش عملکرد قلب و ریه ها ، کنترل استرس و احساس تندرستی می شود) .
- قبل و بعد و در حین انجام هر گونه فعالیتی ، نبض بیمار کنترل شود . اگر تعداد ضربان قلب در حالت فعالیت نسبت به زمان استراحت از ۲۰ تا بیشتر بود فعالیت بیمار متوقف شود .
- بیمار باید همیشه نیتروگلیسرین به همراه خود داشته باشد ، تا در صورت بروز علائم از آن استفاده نماید .
- توصیه میشود که بیمار ورزش های هوازی را به ترتیب زیر انجام دهد :
- حرکات گرم کردن : قبل از انجام فعالیت ، به مدت یک دقیقه نرمش های بازو و سینه را انجام دهد و به مدت ۴-۵ دقیقه پیاده روی کند ، این کار موجب افزایش جریان خون می شود .
- مدت : پیاده روی با شدت متوسط به مدت ۱۰-۵ دقیقه به طوریکه هر بار مدت آن ۲-۱ دقیقه افزوده شود تا جایی که بتواند ۳۰-۴۵ دقیقه پیاده روی کند .
- شدت : شدت فعالیت ها در ابتدا باید طوری باشد که تعداد ضربان قلب کمتر از ۲۰ تا در دقیقه باشد .
- حرکات سرد کردن : با ۱۰-۵ دقیقه پیاده روی ملایم شروع می شود و با حرکات کششی ادامه می یابد (هدف از انجام حرکات سرد کردن ، جلوگیری از افت فشار خون است) .
- توصیه می شود که فعالیت های بیمار در سطح صاف و هموار انجام شود . اگر بیمار مجبور است که در سر بالایی فعالیت کند ، باید به آهستگی حرکت کند و حداقل ۳ بار در هفته پیاده روی کند .
- در فصل تابستان در صورتی که دمای هوا بالای ۲۹ درجه سانتی گراد و رطوبت محیط بالای ۷۵ درصد باشد ، بیمار باید از انجام پیاده روی خودداری کند . در فصل زمستان نیز در صورتی که

- دمای هوا کمتر از ۴ درجه سانتی گراد باشد ، پیاده روی ممنوع است و لازم است در هوای سرد از پوشش گرم استفاده کند .
- توصیه می شود از که یک ساعت قبل از ورزش از مصرف تنباکو اجتناب شود . از دوش گرفتن با آب داغ یا سرد بلافاصله قبل و بعد از ورزش خودداری شود .
- توصیه می شود که در هنگام ایجاد درد قفسه سینه فعالیت های بیمار فوراً متوقف شود ، بیمار بنشیند یا در بستر استراحت کند و سرش را بالاتر از تنه قرار داده و تنفس عمیق و آرام انجام دهد و داروی نیتروگلیسرین را مصرف نماید و تا رفع کامل درد استراحت کند . هر ۵ دقیقه یک قرص استفاده نماید و اگر پس از ۳ بار مصرف قرص ، درد آنژین برطرف نشود و بیش از ۲۰ دقیقه ادامه یابد باید به نزدیکترین مرکز اورژانس مراجعه نماید .
- توصیه می شود که از انجام فعالیت های ایزومتریک و فعالیت هایی که باعث درد آنژین می شود مانند : بلند کردن و کشیدن اجسام سنگین ، زور زدن هنگام اجابت مزاج ، ورزش های سنگین ، تماس با هوای سرد ، راه رفتن و ورزش کردن در هوای سرد و طوفانی و یا بسیار گرم ، هوای آلوده ، رطوبت زیاد و ارتفاعات خودداری شود .
- توصیه می شود که از انجام مقاربت جنسی پس از مصرف غذای سنگین فنوشیدن الکل و استرس عاطفی اجتناب شود .

تغذیه

- چاقی ، افزایش فشار خون و کلسترول خون سه عامل مهم آنژین صدری می باشند . بنابراین توصیه می شود که از رژیم حاوی چربی اشباع شده (مثل روغن های حیوانی) کمتر و از مواد دارای فیبر زیاد (میوه و سبزیجات) بیشتر و رژیم های غذایی کم کالری (محدودیت مصرف برنج ، نان ، سیب زمینی و ....) استفاده شود .
- محدود کردن و یا اجتناب از مصرف غذاهایی مثل : گوشت قرمز و احشاء ، گوشت های آماده ، سوسیس ، کالباس ، همبرگر ، کره ، گوشت غاز و مرغابی ، خاویار ، روغن های اشباع شده مثل نارگیل و روغن های حیوانی ، غذاهای سرخ کرده ، شیر و ماست پر چرب (بیش از ۲ درصد) ، پنیر محلی ، پنیر خامه ای و پر چرب ، بستنی ، زرده تخم مرغ ، کره ، مارگارین ، بیسکویت ، شیرینی جات خامه دار ، کیک ، شکلات ، چپیس ، غذاهای سرخ کرده ، آجیل و غذاهای نفاخ
- قبل از استفاده از غذاهای آماده برچسب آنها از نظر میزان چربی و سدیم کنترل گردد و موقع صرف غذا از نمک استفاده نشود . برای طعم دادن به غذا از آلیمو ، سرکه ، میوه و سبزیجات معطر استفاده شود .
- توصیه می شود که از غذاهای سبک در وعده های زیاد و با حجم کم استفاده شود . غذا به آرامی خورده و کاملاً جویده شود ، از پرخوری پرهیز شود و قبل از احساس سیری کامل ، دست از غذا کشیده شود .
- بیمار به مصرف مواد غذایی مثل : سویا ، لوبیا سبز ، لوبیا قرمز ، نان گندم ، برنج ، سیوس ، جو ، غلات ، سبزیجات برگدار سبز ، کلم ، گل کلم ، سالاد ، سیب ، گلابی ، میوه و آبلیمو تازه ،

- توت ، مرکبات ، ماهی ، شیر و ماست بدون چربی که می توانند در کاهش کلسترول موثر باشند ، تشویق شود . فیبر موجود در میوه جات و سبزیجات از یبوست پیشگیری می کند .
- توصیه می شود که به جای سرخ کردن ، غذاها به صورت کباب پز یا آب پز مصرف شود .
- توصیه می شود که از مصرف مواد غذایی حاوی کلسترول بالا اجتناب شود . به عنوان مثال بیش از سه زرده تخم مرغ در هفته مصرف نشود . قبل از پختن مرغ ، پوست آن جدا شود .
- توصیه به مصرف روغن ماهی ، روغن زیتون ، ذرت و کنجد که هم ارزش غذایی بالا دارند و هم به کاهش کلسترول خون کمک می کنند .
- توصیه به کاهش وزن ، محدودیت مصرف غذاهای حاوی کالری بالا ، انجام فعالیت و ورزش

دارو درمانی

- نیتراتها : بیماران باید همیشه قرص نیتروگلیسرین را همراه خود داشته باشند تا در موقع ایجاد درد آنژینی و یا قبل از هر فعالیتی که موجب ایجاد درد می شود از آن استفاده کنند . زمان استفاده از قرص لازم است آن را در زیر زبان نگهدارند و قبل از حل شدن قرص ، آب دهان خود را قورت ندهند . از آنجایی که یکی از عوارض مهم این داروها ، کاهش فشار خون می باشد ، لازم است پس از مصرف ، بیمار به مدت ۲۰ دقیقه استراحت کند و سپس به آرامی تغییر وضعیت دهد . از دیگر عوارض دارو سردرد ، گرگرفتگی ، گیجی و خشکی دهان است . لازم است بیماران از استحمام با آب داغ بعد از مصرف دارو اجتناب کنند (زیرا حمام با آب داغ موجب گشادی عروق و افزایش اثر دارو می شود) .
- طریقه مصرف اسپری های زیر زبانی نیتروگلیسرین هم مشابه قرص است . در صورتی که برای بیمار ، پماد نیتروگلیسرین تجویز شده باشد ، توصیه می شود که پماد بر روی پوست نواحی سینه ، شکم ، سطح قدامی ران و ساعد کاملاً پخش شود . توصیه می شود از مصرف الکل ، سیگار و نمک همراه با دارو و همچنین از مصرف خودسرانه دارو خودداری شود .
- در صورت بروز درد سینه ، ابتدا یک قرص مصرف شود ، اگر پس از ۵ دقیقه درد تسکین نیافت قرص دوم استفاده شود و اگر درد باز هم تسکین نیافت ، قرص سوم ۵ دقیقه بعد مصرف شود .
- نکته : بیماران باید توجه داشته باشند که پس از مصرف قرص ، احساس سوزش یا خارش در زیر زبان خود خواهند داشت .
- لازم است دارو با شکم خالی مصرف شود . جهت نگهداری دارو توصیه می شود که در ظرف های سر بسته ، دور از نور و رطوبت و در جای خشک و سرد نگهداری شود . در موقع مصرف ، تاریخ انقضاء کنترل گردد و در صورتی که ۶ ماه از زمان باز کردن ظرف دارو گذشته باشد ، باید دور ریخته شود .
- بتابلوکرها: در صورت مصرف ایندرال ، قبل از مصرف لازم است نبض بیمار کنترل شود و در صورتی که کمتر از ۶۰ تا در دقیقه یا نامنظم بود ، دارو مصرف نشود و با پزشک مشورت شود . این داروها عوارضی مثل خشکی دهان ، تهوع ، گرفتگی عضلات شکم ، نفخ و یبوست را به دنبال دارند . باید از قطع خودسرانه دارو به طور ناگهانی اجتناب شود و برای کاهش عارضه افت فشار خون وضعیتی لازم است که از بلند شدن ناگهانی بیمار از بستر خودداری شود . در صورت بروز

- واکنش های حساسیتی ، سابقه مشکلات کلیوی ، دیابت ، بارداری ، آسم و مشکلات انسدادی ریه و اختلالات تیروئید قبل از مصرف به پزشک اطلاع داده شود .
- کلسیم بلوکرها : از این خانواده ، آدالات (نیفیدپین) و وراپامیل قابل ذکر است . در صورت تجویز این داروها توصیه می شود که با شکم خالی مصرف نشوند ، میزان دارو بدون مشورت با پزشک کم و زیاد نگردد . از قطع خودسرانه و ناگهانی دارو اجتناب شود . تهوع ، یبوست ، ادم ، خونریزی و بزرگ شدن تدریجی لثه از عوارض دارو است . بنابراین توصیه می شود که بهداشت دهان رعایت گردد . استفاده از مسواک و نخ دندان و بررسی روزانه لثه ها ضروری است .
  - داروهای ضد فشار خون : بسیاری از دسته های دارویی در این خانواده قرار دارند که شامل : انالاپریل ، کاپتوپریل ، هیدرالازین ، داروهای مدر (فروزماید ، هیدروکلروتیازید ، تریامترن H ، اسپیرینولاکتون) می باشند . توصیه می شود قبل از مصرف دارو ، فشار خون بیمار کنترل شود و در جهت جلوگیری از سرگیجه و غش لازم است بیمار به آهستگی تغییر وضعیت دهد . در صورت تجویز مدرهای نگهدارنده پتاسیم (تریامترن H ، اسپیرینولاکتون) از مصرف زیاد مکمل های پتاسیم مثل گریپ فروت ، موز و مرکبات و آجیل اجتناب شود و در صورت تجویز هیدروکلروتیازید از مصرف زیاد مکمل های کلسیم و منیزیم (لبنیات ، کلم ، شلغم) اجتناب شود و توصیه می شود در صورت تجویز انالاپریل ، از مصرف این دارو با مکمل های پتاسیم و نمک خودداری شود .
  - داروهای ضد انعقاد (آسپرین) : توصیه می شود که دارو به همراه غذا یا شیر مصرف شود و در صورت سابقه زخم معده ، پس از مشورت با پزشک از نوع پوشش دار استفاده شود .
  - توصیه می شود که از مصرف داروهای بدون نسخه پزشک بخصوص قرص های رژیم لاغری ، قطره های ضد احتقان بینی که موجب افزایش ضربان قلب می شوند ، خودداری شود .

روش های درمانی جراحی

- توصیه می شود که بعد از عمل جراحی قلب ، جهت جلوگیری از عوارض ریوی ، تمرین های تنفس عمیق و سرفه موثر انجام شود و جهت کم کردن درد حین انجام تمرینات ، محل برش جراحی با استفاده از دست یا بالش محکم نگه داشته شود .
- جهت جلوگیری از عوارض بی حرکتی ، تغییر وضعیت دادن هر ۲ ساعت یکبار و در صورت مجاز بودن انجام حرکات دست و پا توصیه می شود .
- بیمار ۶ روز بعد از عمل می تواند با آب گرم و نه داغ دوش بگیرد . محل برش جراحی را با احتیاط شسته و لباس های گشاد و نخی بپوشید .
- برای بهبود گردش خون و کاهش تورم در پای جراحی شده ، پا در سطح بالاتر از قلب قرار داده شود و از روی هم قرار دادن پاها اجتناب شود . در صورت لزوم از جوراب الاستیک استفاده شود .
- در صورت بروز علائمی مثل آنژین ، تب مداوم ، تورم و ترشح از محل جراحی در قفسه سینه و پا ، سرگیجه و کوتاهی نفس در حالت استراحت ، نبض سریع و نامنظم و خستگی بیش از حد پس از ورزش و مقاربت جنسی به پزشک گزارش دهید .

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
مرکز آموزشی درمانی ولایت

دفتر پرستاری
واحد آموزش

سایر نکات آموزشی

- از استرس ،انجام ورزش های سنگین ، سر و صدا و شلوغی ، رانندگی طولانی مدت اجتناب شود .
- از رفتن به ارتفاعات ، پرخوری ، قرار گرفتن در محیط خیلی گرم و یا خیلی سرد ، مصرف الکل و سیگار خودداری شود .
- سطح قند خون و فشار خون در حالت طبیعی نگهداری شود .
- داروها طبق دستور پزشک مصرف گردد .
- لازم است بیمار در تمام اوقات نیتروگلیسرین زیر زبانی به همراه خود داشته باشد .